

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 50 kap. i strafflagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att försök att odla eller transportera och försök att låta transportera narkotika skall vara straffbart som narkotikabrott. Också försök till främjande av narkotikabrott genom tillverkning, transport, överlåtelse eller förmedling av redskap, tillbehör eller ämnen för olaglig tillverkning, odling, införsel eller utförsel av narkotika föreslås bli straffbart.

I strafflagen föreslås en ny bestämmelse om grovt främjande av narkotikabrott. Om vid främjande av narkotikabrott gärningsmannen verkar som medlem i en kriminell sammanslutning som organiserats särskilt för att begå narkotikabrott i stor skala och det redskap, tillbehör eller ämne som är föremål för brott är avsett för tillverkning, odling, import eller export av synnerligen farlig narkotika eller en stor mängd narkotika eller genom verksamheten eftersträvas avsevärd

ekonomisk vinning, och brottet även bedömt som en helhet är grovt, skall gärningsmannen dömas för grovt främjande av narkotikabrott. Straffet föreslås vara fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Det föreslås att straffansvaret för juridiska personer utsträcks till att omfatta narkotikabrott, grovt narkotikabrott, förberedelse till narkotikabrott, främjande av narkotikabrott och det föreslagna brottet grovt främjande av narkotikabrott.

I och med de föreslagna bestämmelserna genomförs Europeiska unionens råds rambeslut av den 25 oktober 2004 om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel.

Rambeslutet skall ha genomförts nationellt senast den 12 maj 2006. Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har stadfäst.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	3
1. Inledning.....	3
2. Nuläge	3
3. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	3
4. Propositionens konsekvenser	4
5. Beredningen av propositionen	4
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	4
DETALJMOTIVERING.....	6
1. Rambeslutet om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel och de ändringar som det förutsätter i lagstiftningen.....	6
2. Lagförslag.....	17
50 kap. Om narkotikabrott	17
3. Ikraftträdande.....	19
4. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningordning	19
LAGFÖRSLAG	20
om ändring av 50 kap. i strafflagen.....	20
BILAGA.....	22
PARALLELLTEXT	22
om ändring av 50 kap. i strafflagen.....	22
RÅDETS RAMBESLUT.....	24
om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel... 	24

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Bakgrunden till propositionen är Europeiska unionens råds rambeslut 2004/757/RIF av den 25 oktober 2004 om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel (EUT nr L 335, 11.11.2004).

Behovet av en lagstiftningsinsats för att bekämpa den olagliga narkotikahandeln har erkänts i flera av rådets och kommissionens dokument. Frågan nämns i handlingsplanen, antagen av rådet (rättsliga och inrikes frågor) den 3 december 1998 i Wien, om bästa sätt att genomföra bestämmelserna i Amsterdamfördraget om upprättande av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, och i slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999, särskilt punkt 48, Europeiska unionens strategi för narkotikabekämpning (2000—2004) som godkändes av Europeiska rådet i Helsingfors den 10—12 december 1999 och Europeiska unionens handlingsplan för narkotikabekämpning (2000—2004) som fastställdes vid Europeiska rådets möte i Santa Maria da Feira den 19 och 20 juni 2000. Enligt de ovan nämnda dokumenten är det nödvändigt att anta minimiregler för brottsrekvisit för olaga handel med narkotika och prekursorer, vilket möjliggör en samlad insats på unionsnivå i kampen mot denna handel.

I rambeslutets ingress sägs att Europeiska unionens insatser enligt subsidiaritetsprincipen bör inriktas på de allvarligaste typerna av narkotikabrott. Att vissa typer av företeelser som rör privat konsumtion utesluts från rambeslutets räckvidd utgör inte något ställningstagande från rådet angående hur medlemsstaterna bör behandla sådana fall i sin nationella lagstiftning.

2. Nuläge

Bestämmelser om narkotikabrott finns i 50 kap. i strafflagen (39/1889). I kapitlet kriminaliseras narkotikabrott (1 §), grovt narkotikabrott (2 §), straffbart bruk av narkotika

(2 a §), förberedelse till narkotikabrott (3 §) och främjande av narkotikabrott (4 §). I kapitlet finns också en definitionsbestämmelse (5 §) samt en bestämmelse om förverkandepåföljd (6 §) och åtgärdseftergift (7 §). Till de delar de ovan nämnda bestämmelserna är av betydelse med tanke på propositionen behandlas de närmare i samband med artiklarna i rambeslutet i avsnitt 2.1 i detaljmotiveringen.

Antalet personer som antingen i straffordörförfarande eller i en underrätt dömdes för narkotikabrott 2004 var 7 756. Av dem dömdes 2 388 för narkotikabrott, 338 för grovt narkotikabrott och 5 015 för straffbart bruk av narkotika. För förberedelse till narkotikabrott dömdes 13 och för främjande av narkotikabrott två personer.

3. Målsättning och de viktigaste förslagen

Syftet med propositionen är att göra de ändringar i lagstiftningen som det nationella genomförandet av rambeslutet förutsätter.

Det föreslås att 50 kap. 1 § i strafflagen ändras så att försök att odla eller transportera eller försök att låta transportera narkotika kriminaliseras. Också försök till den gärning som kriminaliseras i 50 kap. 4 § 1 punkten, dvs. främjande av narkotikabrott genom tillverkning, transport, överlåtelse eller förmedling av redskap, tillbehör eller ämnen för olaglig tillverkning, odling, införsel eller utförsel av narkotika, föreslås bli straffbart.

Det föreslås att till strafflagens 50 kap. fogas en ny 4 a §, där det föreskrivs om grovt främjande av narkotikabrott. Främjandet av narkotikabrott är grovt, om gärningsmannen verkar som medlem i en kriminell sammanslutning som organiserats särskilt för att begå narkotikabrott i stor skala och det redskap, tillbehör eller ämne som är föremål för brott är avsett för tillverkning, odling, import eller export av synnerligen farlig narkotika eller en stor mängd narkotika eller genom verksamheten eftersträvas avsevärd ekono-

misk vinning. Dessutom förutsätts det att främjandet av narkotikabrott även bedömt som en helhet är grovt. Straffskalan föreslås vara fängelse i minst fyra månader och högst sex år. När det gäller straffbarheten för försök till grovt främjande av narkotikabrott tillämpas enligt förslaget vad som föreskrivs om grundformen av gärningen.

Det föreslås att till strafflagens 50 kap. fogas en ny 8 §, genom vilken straffansvaret för juridiska personer utsträcks till att omfatta narkotikabrott, grovt narkotikabrott, förberedelse till narkotikabrott, främjande av narkotikabrott och det föreslagna nya brottet grovt främjande av narkotikabrott.

Efter att lagförslaget har godkänts kommer en förordning av statsrådet att utfärdas där det föreskrivs att grovt främjande av narkotikabrott är ett internationellt brott genom att brottet fogas till de övriga narkotikabrotten i 1 § 1 mom. 4 punkten i förordningen om tillämpningen av 1 kap. 7 § strafflagen (627/1996).

4. Propositionens konsekvenser

Genom propositionen effektiviseras kampen mot narkotikabrott inom Europeiska unionen när brottsrekvisit och påföljder harmoniseras i medlemsstaterna. I synnerhet straffen för gärningar som hänför sig till prekursorer som används vid olaglig tillverkning av narkotika skärps. De olagliga handlingar i samband med tillverkning eller behandling av prekursorer som bestraffas som främjande av narkotikabrott utgör inte något stort nationellt problem. I rättspraxis har endast ett fåtal domar per år meddelats för främjande av narkotikabrott (två domar 2004). I Europeiska unionens medlemsstater är den olagliga verksamheten som hänför sig till prekursorer dock en del av den yrkesmässiga organiserade brottsligheten, och därför vill man harmonisera och effektivisera lagstiftningen och påföljdssystemet inom unionen i fråga om dessa brott.

Propositionen har inga ekonomiska konsekvenser eller konsekvenser för organisation eller miljö.

5. Beredningen av propositionen

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen

översände statsrådet den 13 september 2001 till riksdagen en skrivelse om ett förslag till ett rambeslut om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel (U 58/2001 rd). Riksdagens lagutskott gav ett utlåtande om förslaget (LaUU 22/2001 rd). Dessutom översände justitieministeriet i enlighet med 96 § 3 mom. i grundlagen en skrivelse till riksdagen den 27 maj 2002.

Vid justitieministeriet har som tjänsteuppdrag beretts ett utkast till en regeringsproposition för det nationella genomförandet av rambeslutet (Justitieministeriet. Utlåtanden och utredningar 2006:8). Utkastet sändes genom ett brev daterat den 22 mars 2006 på remiss till social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet, riksåklagarämbetet, Helsingfors tingsrätt, centralkriminalpolisen, läkemedelsverket och tullstyrelsen. Propositionen har beretts vid justitieministeriet som tjänsteuppdrag på basis av de erhållna utlåtandena.

Lagförslagen i propositionen har granskats vid justitieministeriets granskningsbyrå.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Vid social- och hälsovårdsministeriet bereds som bäst en regeringsproposition med förslag till narkotikalag samt till ändring av 50 kap. 1 och 5 § i strafflagen. I propositionsutkastet föreslås att definitionen av narkotika preciseras så att man med stöd av statsrådets förordningar även kan anse sådana ämnen vara narkotika, om vars innefattande i tillsynen skall beslutas i enlighet med det förfarande som anges i rådets beslut av den 10 maj 2005 om informationsutbyte, riskbedömning och kontroll avseende nya psykoaktiva ämnen. Det rambeslut som skall genomföras genom den föreliggande regeringspropositionen förutsätter att de ämnen om vilka beslutas i ett förfarande enligt beslutet i fråga definieras som narkotika i medlemsstaterna (se artikel 1. Definitioner). Lagförslaget i den proposition som beretts vid social- och hälsovårdsministeriet och den förordning av statsrådet som grundar sig på det skall således träda i kraft samtidigt eller före det lagförslag som ingår i denna propo-

sition.

I den ovan nämnda regeringspropositionen som bereds som bäst föreslås också att strafflagens 50 kap. 1 § 1 punkt ändras så att odling av khat (*Catha edulis*) eller kaktusväxter som innehåller meskalin eller Psilocybesvampar för att användas som narkotika eller

vid tillverkning eller produktion av narkotika kriminaliseras. Det ovan nämnda lagförslaget som är under beredning och förslaget om ändring av samma lagrum i den föreliggande propositionen bör samordnas vid behandlingen i riksdagen.

DETALJMOTIVERING

1. Rambeslutet om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel och de ändringar som det förutsätter i lagstiftningen

Artikel 1. Definitioner. I artikel 1 i rambeslutet definieras narkotika, prekursorer och juridisk person. Enligt punkt 1 i artikeln avses med narkotika alla ämnen som omfattas av följande FN-konventioner: a) konventionen från 1961 ersättande äldre konventioner rörande narkotika (i dess ändrade lydelse enligt protokollet från 1972) och b) konventionen om psykotropa ämnen, Wien 1971.

De officiella namnen på de konventioner som nämns i punkten är 1961 års allmänna narkotikakonvention (FördrS 43/1965), protokollet rörande ändringar i 1961 års allmänna narkotikakonvention (FördrS 42/1975) och konventionen angående psykotropiska ämnen (FördrS 60/1976).

Med prekursorer avses enligt punkt 2 i artikeln alla ämnen som är förtecknade i gemenskapslagstiftningen och som sätter de skyldigheter i kraft som följer av artikel 12 i Förenta nationernas konvention (FördrS 44/1994) av den 20 december 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen.

Finland har ratificerat alla de ovan nämnda FN-konventionerna, och definitionerna i 2 § i narkotikalagen (1993/1289) och de beslut av social- och hälsovårdsministeriet som utfärdats med stöd av den uppfyller kraven i konventionerna.

Enligt punkt 1 b i artikeln avses med narkotika dessutom ämnen som kontrolleras inom ramen för gemensam åtgärd 97/396/RIF om informationsutbyte, riskbedömning och kontroll av nya syntetiska droger. Den gemensamma åtgärden 97/396/RIF har upphävts genom rådets beslut 2005/38/RIF om informationsutbyte, riskbedömning och kontroll avseende nya psykoak-

tiva ämnen, som trädde i kraft den 21 maj 2005. Beslutet avser enligt dess artikel 2 även ämnen som för närvarande inte finns upptagna i 1961 års narkotikakonvention och som kan innebära ett jämförbart hot mot folkhälsan som de ämnen som finns upptagna i förteckning I, II eller IV i denna. Beslutet avser även ämnen som inte finns upptagna i 1971 års konvention om psykotropa ämnen och som kan innebära ett jämförbart hot mot folkhälsan som de ämnen som finns upptagna i förteckning I, II, III eller IV i denna, dvs. ny psykotrop narkotika. Beslutet berör slutprodukter, men inte narkotikaprekursorer.

Utifrån en riskbedömning kan rådet besluta att en ny syntetisk drog som inte finns upptagen i de ovan nämnda FN-konventionerna om narkotika i medlemsstaterna skall underställas de kontrollåtgärder och sådana straffrättsliga påföljder som gäller narkotika som omfattas av konventionerna.

Med stöd den upphävda gemensamma åtgärden från 1997 har rådet utfärdat tre beslut, varav det första berör ett ämne som kallas 4-MTA (P-metyltioamfetamin eller 4-metyltioamfetamin), det andra ett ämne som kallas PMMA (parametoximetylamfetamin eller N-metyl-1-[4-metoxifenyl]-2-aminopropan) och det tredje de nya syntetiska drogerna 2C-I (4-jodo-2,5-dimetoxifenetylamin), 2C-T-7 (2,5-dimetoxi-4-(n)-propyltiofenetylamin) och TMA-2 (2,4,5-trimetoxiamfetamin). Enligt artikel 12 i rådets beslut 2005/38/RIF om informationsutbyte, riskbedömning och kontroll avseende nya psykoaktiva ämnen är dessa och andra beslut som fattats av rådet på grundval av artikel 5 i den gemensamma åtgärden rättsligt bindande även i fortsättningen, trots att 1997 års gemensamma åtgärd har upphävts.

Vid social- och hälsovårdsministeriet bereds som bäst regeringens proposition till riksdagen med förslag till narkotikalag och till lag om ändring av 50 kap. 1 och 5 § i strafflagen. De definitioner av narkotika som ingår i den gällande lagstiftningen och i den

nya narkotikalag som föreslås i den ovan nämnda propositionen grundar sig på FN-konventionerna och uppfyller kraven i rambeslutet. I den ovan nämnda regeringspropositionen kommer definitionen av narkotika dessutom att ändras så att man med stöd av statsrådsförordning även kan anse sådana ämnen vara narkotika, om vars innefattande i tillsynen beslutas i enlighet med rådets ovan nämnda beslut 2005/38/RIF, samt på basis av en övergångsbestämmelse i lagen också ämnen som skall innefattas i tillsynen enligt den upphävda gemensamma åtgärden 97/396/RIF.

Efter att de ovan nämnda lagändringarna som är under beredning har trätt i kraft uppfyller definitionerna av narkotika i lagstiftningen kraven i artikel 1.1 a och b i rambeslutet.

Om tillsynen över narkotikaprekursorer föreskrivs i Europeiska gemenskapens lagstiftning, som grundar sig på ovan nämnda 1988 års konvention om narkotika och psykotropa ämnen. Europeiska gemenskapens lagstiftning om narkotikaprekursorer ändrades den 18 augusti 2005 så att direktivet gällande kontrollen över handel med narkotikaprekursorer mellan gemenskapens medlemsstater ersattes med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 273/2004 om narkotikaprekursorer, nedan förordningen om handel med narkotikaprekursorer inom gemenskapen.

Förordningen om handel med narkotikaprekursorer inom gemenskapen har som syfte att verkställa en enhetlig tillsyn över handeln med narkotikaprekursorer inom EU och förhindra att dessa ämnen avleds till olaglig tillverkning.

Med ämnen som skall kontrolleras, dvs. förtecknade ämnen, avses i bilaga I till förordningen uppräknade ämnen, inklusive blandningar och naturprodukter som innehåller sådana ämnen. Förtecknade ämnen innefattar dock inte läkemedel enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/83/EG om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel. Förtecknade ämnen innefattar inte heller farmaceutiska preparat, blandningar, naturprodukter och andra preparat som innehåller förtecknade ämnen och som är beredda på ett sådant sätt att dessa ämnen inte lätt kan användas eller utvin-

nas genom metoder som lättillgängliga eller ekonomiskt fördelaktiga. De förtecknade ämnena har indelats i tre kategorier, och nivån på tillsynen varierar beroende på vilken kategori ämnet hör. Kategori 1 av förtecknade ämnen motsvarar förteckning I i 1988 års konvention om narkotika och psykotropa ämnen. De ämnen som ingår i förteckning II i konventionen har i förordningen indelats i två kategorier på så sätt, att industrikemikalier som är föremål för omfattande laglig handel har placerats i kategori 3, och övriga ämnen i kategori 2.

I förordningen om handel med narkotikaprekursorer inom gemenskapen definieras även icke förtecknade ämnen, med vilket avses ämnen som inte har tagits upp i bilaga I till förordningen, men beträffande vilka det har fastställts att de används för olaglig tillverkning av narkotika eller psykotropa ämnen. Kommissionen publicerar regelbundet en förteckning över icke förtecknade ämnen, dvs. en lista över s.k. frivilligt kontrollerade kemikalier. Dess syfte är att hjälpa industrin att frivilligt kontrollera handeln med dessa ämnen.

Förutom lagstiftningen om handel med narkotikaprekursorer inom gemenskapen har även bestämmelserna om handel med narkotikaprekursorer med tredjeländer reviderats. Rådets tidigare förordning (EEG) nr 3677/90 jämte ändringar har upphävts genom rådets förordning (EG) nr 111/2005 om regler för övervakning av handeln med narkotikaprekursorer mellan gemenskapen och tredjeländer, nedan förordningen om handel med narkotikaprekursorer med tredjeländer, som trädde i kraft den 18 augusti 2005.

Målet för förordningen om handel med narkotikaprekursorer med tredjeländer är att förhindra att prekursorer till narkotika avleds till olaglig tillverkning i handeln mellan gemenskapen och tredjeländer. De ämnen som övervakas enligt förordningen om handel med narkotikaprekursorer med tredjeländer har definierats och klassificerats på samma sätt som i förordningen om handel med narkotikaprekursorer inom gemenskapen. Även bestämmelserna om icke förtecknade ämnen sammanfaller med motsvarande bestämmelser i den förordningen.

På narkotikaprekursorer tillämpas bestämmelserna i förordningen om handel med nar-

kotikaprekursorer inom gemenskapen och förordningen om handel med narkotikaprekursorer med tredjeländer, vilka grundar sig på förpliktelse i 1988 års FN-konvention. Den gällande lagstiftningen uppfyller således förpliktelse enligt artikel 1.2 i rambeslutet när det gäller definitionerna av prekursorer.

Enligt punkt 3 i artikeln avses med juridisk person varje enhet som har denna status enligt tillämplig nationell lagstiftning, undantaget stater eller andra offentliga organ när de utövar sina offentliga maktbefogenheter samt offentliga internationella organisationer. Definitionen överensstämmer med den i flera tidigare rambeslut vedertagna definitionen av juridisk person. Den finska lagstiftningen har redan vid genomförandet av de tidigare rambesluten konstaterats uppfylla kraven i definitionen i punkt 3 i artikeln (RP 2/2003 rd, RP 8/2005 rd, RP 52/2005 rd).

Artikel 2. Brott i samband med handel med narkotika och prekursorer. Enligt punkt 1 i artikeln skall varje medlemsstat vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de handlingar som anges i artikeln beläggs med straff när de begås uppsåtligt och orättmätigt. Enligt punkt 1 a i artikeln skall uppsåtlig framställning, tillverkning, extraktion, beredning, erbjudande, utbudande till försäljning, distribution, försäljning, överlåtelse av varje slag, förmedling, försändelse, transitering, transport, import eller export av narkotika straffbeläggas.

Punkt 1 a motsvarar nästan ordagrant artikel 3 stycke 1 punkt a i i 1988 års FN-konvention. När bestämmelserna om narkotikabrott reviderades 1993 stiftades 50 kap. 1 § 1—3 punkten i strafflagen för att uppfylla kraven enligt konventionen. Lagstiftningen uppfyller således också kraven enligt punkt 1 a i artikeln i rambeslutet.

Enligt punkt 1 b i artikeln skall odling av opiumvallmo, kokabuske eller cannabisväxt straffbeläggas när handlingen begås uppsåtligt och orättmätigt. I artikel 3 stycke 1 punkt a ii i 1988 års FN-konvention ingår en motsvarande skyldighet, som dock begränsas av en bestämmelse om att odlingen är straffbar endast när den sker för framställning av narkotika i strid med bestämmelserna i 1961 års konvention. I enlighet med bestämmelserna i 1988 års FN-konvention straffbeläggs i 50 kap. 1 § 1 punkten i strafflagen odling av

opiumvallmo, kokabuske eller hampa för att användas som narkotika eller råvara för narkotika. De ovan nämnda växterna kan odlas också för något annat ändamål än för att användas som narkotika, och odlingen är då laglig. Inom gemenskapen beviljas jordbruksstöd bl.a. för odling av hampa. Odling för lagliga ändamål utesluts från rambeslutets räckvidd, eftersom det i artikelns inledningsfras förutsätts att odlingen skall ske orättmätigt (without right). Rambeslutet står således inte i strid med motsvarande bestämmelse i Wienkonventionen och förutsätter till dessa delar inte ändringar i lagstiftningen.

Enligt punkt 1 c i artikeln skall innehav eller köp av narkotika i något av de syften som anges under led a straffbeläggas. Rambeslutet förutsätter således i enlighet med artikel 3 stycke 1 punkt a iii i 1988 års FN-konvention att innehav eller köp straffbeläggs endast om handlingarna i fråga hänför sig till åtgärder som har samband med handel med narkotika. I punkt 2 i artikeln sägs dessutom uttryckligen att de handlingar som avses i punkt 1 inte skall ingå i rambeslutets tillämpningsområde, om gärningsmännen har handlat endast i syftet deras egen privata konsumtion så som den definieras i nationell lagstiftning.

Innehav och försök att anskaffa narkotika straffbeläggs i 50 kap. 1 § 4 punkten i strafflagen. Vid anskaffning eller försök till anskaffning kan det vara fråga om köp eller försök att köpa narkotika (RP 180/1992 rd, RP 213/2000 rd). Lagstiftningen uppfyller kraven enligt rambeslutet och går även utöver skyldigheterna enligt detta, eftersom innehav av och försök att anskaffa också en liten mängd narkotika för eget bruk kriminaliseras i 50 kap. 2 a § i strafflagen som straffbart bruk av narkotika, medan dessa handlingar inte ingår i rambeslutets tillämpningsområde.

Enligt punkt 1 d i artikeln skall medlemsstaterna straffbelägga tillverkning, transport eller distribution av prekursorer, där den som ägnar sig åt detta är medveten om att prekursorerna skall användas i eller för olaglig framställning eller tillverkning av narkotika. I artikel 3 stycke 1 punkt a iv i 1988 års FN-konvention ingår en motsvarande skyldighet, som dock förutom s.k. prekursorer som används vid tillverkning av narkotika även gäller utrustning och annat material som an-

vänds vid tillverkningen. Skyldigheten i konventionen har fullgjorts genom att det i strafflagens 50 kap. 3 § föreskrivs om förberedelse till narkotikabrott och i 50 kap. 4 § om främjande av narkotikabrott. Lagstiftningen uppfyller således också kraven enligt rambeslutet.

I punkt 2 i artikeln sägs att de handlingar som avses i punkt 1 inte skall ingå i rambeslutets tillämpningsområde, om gärningsmännen har handlat endast i syftet deras egen privata konsumtion så som den definieras i nationell lagstiftning. Bestämmelsen hänför sig till skäl 4 i rambeslutets ingress, där det sägs att enligt subsidiaritetsprincipen bör Europeiska unionens insatser inriktas på de allvarligaste typerna av narkotikabrott. Att vissa typer av företeelser som rör privat konsumtion utesluts från rambeslutets räckvidd utgör inte något ställningstagande från rådet angående hur medlemsstaterna bör behandla sådana fall i sin nationella lagstiftning.

Artikel 3. Anstiftan, medhjälp och försök till brott. Enligt punkt 1 i artikeln skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att anstiftan, medhjälp eller försök till något av de brott som avses i artikel 2 skall betraktas som brott. Också i artikel 3 stycke 1 punkt c iv i 1988 års FN-konvention nämns delaktighet i brott, samverkan eller sammansvärjning i avsikt att begå brott, försök att begå eller medhjälp till, anstiftan eller främjande av eller råd för genomförandet av brott. Bestämmelserna i punkt c i konventionen är dock inte bindande, utan medlemsstaterna skall genomföra dem i den omfattning som de konstitutionella principerna och grundbegreppen i rättsordningen medger det.

Bestämmelsen i artikel 3 i rambeslutet är däremot bindande.

I bestämmelserna i strafflagens 50 kap. har man utnyttjat den möjlighet till prövning som FN-konventionen medger och inte straffbelagt försök i fråga om samtliga de gärningar som anges i konventionen. I den gällande lagen kriminaliseras endast försök till tillverkning, införsel, utförsel, olika sätt för spridning och anskaffning av narkotika. För att skyldigheterna i rambeslutet skall fullgöras bör 50 kap. 1 § i strafflagen ändras så att också försök att odla eller transportera och försök att låta transportera narkotika kriminaliseras. Enligt 5 kap. 1 § 3 mom. i strafflagen

lindras straffskalan när brottet har stannat vid försök endast om inte försök i den straffbestämmelse som är tillämplig på fallet jämföras med en fullbordad gärning. När det gäller gärningssätten i bestämmelsen om narkotikabrott jämföras försök med en fullbordad gärning och bestraffas som en sådan.

Försök till grovt narkotikabrott är i dag och även framöver straffbart i samma omfattning som försök till grundformen av gärningen (RP 180/1992 rd).

Rambeslutet förutsätter också att försök till tillverkning, transport eller distribution av prekursorer enligt artikel 2.1 d straffbeläggs, där den som ägnar sig åt detta är medveten om att prekursorerna skall användas i eller för olaglig framställning eller tillverkning av narkotika. Till den del det är fråga om åtgärder för att förbereda ett brott som begås av gärningsmannen kan bestämmelsen om förberedelse till narkotikabrott i strafflagens 50 kap. 3 § tillämpas på gärningarna, och bestämmelsen uppfyller i dessa fall också förpliktelseerna enligt rambeslutet. Eftersom straffansvaret vid förberedelse går utöver straffansvar för försök, är det inte nödvändigt att i dessa fall särskilt kriminalisera försök.

Om det däremot är fråga om främjande av ett brott som begås eller planeras av någon annan genom samma åtgärder, blir bestämmelsen om främjande av narkotikabrott i 50 kap. 4 § 1 punkten i strafflagen tillämplig (RP 180/1992 rd). Dessa gärningar avser åtgärder som är fristående från huvudbrottet, och rambeslutet förpliktar medlemsstaterna att straffbelägga dem när de stannar vid försök. Försök till de ovan nämnda gärningarna kriminaliseras inte i dag i bestämmelsen.

Skyldigheten enligt rambeslutet att straffbelägga försök gäller endast gärningar som hänför sig till ämnen som används vid tillverkning av narkotika. Medlemsstaterna är således inte skyldiga att straffbelägga försök till sådana i 50 kap. 4 § 1 punkten i strafflagen nämnda gärningar som hänför sig till utrustning eller material. Det är dock inte motiverat att försätta redskap och tillbehör som används vid tillverkning av narkotika i en annorlunda ställning än ämnen som används vid tillverkningen när det gäller straffansvaret för försök. Därför föreslås det i propositionen att försök till främjande av narkotikabrott skall gälla 1 punkten i dess helhet. Det

föreslås således att också försök till gärningar som hänför sig till redskap och material som används vid tillverkning av narkotika skall straffbeläggas.

Enligt 50 kap. 4 § 2 punkten i strafflagen utgör också finansiering av narkotikabrott främjande av narkotikabrott. Rambeslutet innehåller dock inte några bestämmelser om straffbarhet för finansiering eller försök till finansiering av narkotikabrott. För att förpliktelserna i rambeslutet skall uppfyllas räcker det således att straffbarheten för försök utsträcks till att gälla endast 50 kap. 4 § 1 punkten i strafflagen.

Försök till främjande av narkotikabrott jämföras dock inte med en fullbordad gärning, såsom är fallet när det gäller narkotikabrott. När gärningen stannar vid försök döms straffet således ut enligt en lindrigare straffskala, i enlighet med strafflagens 6 kap. 8 §.

Det föreslås också att försök till det nya brottet grovt främjande av narkotikabrott kriminaliseras till den del försök till grundformen av gärningen är straffbelagt. Efter att den föreslagna nya bestämmelsen har trätt i kraft uppfyller lagstiftningen således även till dessa delar kraven i rambeslutet när det gäller straffansvaret för försök.

Enligt artikel 3.2 i rambeslutet får en medlemsstat från straffrättsligt ansvar utsluta försök att erbjuda eller bereda narkotika enligt artikel 2.1 a samt försök att inneha narkotika enligt artikel 2.1 c. Enligt rambeslutet är medlemsstaterna skyldiga att kriminalisera försök till försäljning, varför det överläts på medlemsstaterna att bestämma om försök att erbjuda narkotika skall kriminaliseras särskilt. Om tillverkningen av narkotika stannar vid försök kan det enligt straffrättens allmänna läror vara fråga om ett icke straffbart otjänligt försök (RP 180/1992 rd), vilket förklarar att inte heller denna gärning enligt rambeslutet behöver straffbeläggas.

Spridning av narkotika enligt strafflagens 50 kap. 1 § täcker även erbjudande till försäljning (RP 180/1992 rd). Eftersom både försök att sprida och försök att tillverka narkotika redan i dag kriminaliseras i strafflagens 50 kap. 1 §, behöver Finland inte vid genomförandet av rambeslutet använda sig av den i rambeslutet tillåtna möjligheten att utsluta dessa gärningar från straffrättsligt ansvar.

Försök till innehav av narkotika har inte kriminaliserats. I allmänhet föregås ett försök att inneha narkotika av ett försök till anskaffning, vilket redan det är straffbart enligt 1 § 4 punkten (RP 213/2000 rd). Det föreslås därför att den i punkt 2 i artikeln angivna möjligheten för medlemsstaterna att inte straffbelägga försök till innehav utnyttjas i propositionen.

I och med de ändringar som föreslås ovan uppfyller lagstiftningen till alla delar förpliktelserna i rambeslutet.

Artikel 4. Påföljder. Enligt artikel 4.1 första stycket skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de brott som definieras i artiklarna 2 och 3 beläggs med effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder. Enligt andra stycket skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de brott som avses i artikel 2 beläggs med straffrättsliga påföljder med ett maximalt frihetsstraff på minst ett till tre års fängelse.

Den föreskrivna påföljden för narkotikabrott enligt 1 §, förberedelse till narkotikabrott enligt 3 § och främjande av narkotikabrott enligt 4 § i strafflagens 50 kap. är fängelse i högst två år. Lagstiftningen uppfyller således kraven i artikel 4.1 första stycket.

Enligt punkt 2 i artikeln skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de brott som avses i artikel 2.1 a, b och c beläggs med straffrättsliga påföljder med ett maximalt frihetsstraff på minst fem till tio års fängelse i samtliga de fall då följande omständigheter föreligger: a) Brottet avser stor mängd narkotika. b) Brottet avser narkotika av typer som är de mest hälsovådliga, eller har förorsakat betydande skador på många människors hälsa.

Enligt 50 kap. 2 § 1 punkten i strafflagen anses ett narkotikabrott som grovt, om föremålet för brottet är synnerligen farlig narkotika eller en stor mängd narkotika och narkotikabrottet även bedömt som en helhet är grovt. I paragrafens 4 punkt nämns också som ett kriterium att flera människor utsätts för allvarlig fara till liv eller hälsa. Den föreskrivna påföljden för grovt narkotikabrott är fängelse i högst tio år. Synnerligen farlig narkotika definieras i 5 § 2 mom. som narkotika vars bruk medför livsfara vid felaktig

dosering, fara för allvarlig hälsoskada även vid kortvarigt bruk eller starka avvänjnings-symptom.

Den gällande lagstiftningen uppfyller kraven i punkt 2 i artikeln. Lagstiftningen går också utöver kraven i rambeslutet, eftersom rekvisitet för grovt narkotikabrott upptar alla de tre kriterierna i punkt a och b i rambeslutet, trots att grunderna i punkt b är alternativa. Strafflagen går också utöver kraven i rambeslutet när den förutsätter att flera människor utsätts för allvarlig fara till liv eller hälsa, medan det i rambeslutet sägs att narkotikan skall ha förorsakat (konkreta) skador på många människors hälsa.

Punkt 3 i artikeln ålägger medlemsstaterna att säkerställa att de brott som avses i punkt 2 beläggs med straffrättsliga påföljder med ett maximalt frihetsstraff på minst tio år, när brottet har begåtts inom ramen för en kriminell organisation enligt definitionen i gemensam åtgärd 98/733/RIF av den 21 december 1998 om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott (nedan 1998 års gemensamma åtgärd).

I 3 punkten i bestämmelsen om grovt narkotikabrott i 50 kap. 2 § i strafflagen nämns som grund för att ett narkotikabrott skall bedömas som grovt att gärningsmannen verkar som medlem i en grupp som organiserats särskilt för att begå sådana brott i stor omfattning. För att kvalificeringsgrunden skall tillämpas förutsätts det i bestämmelsen om grovt narkotikabrott att gärningsmännen på förhand har organiserat sig som en grupp med en i viss mån specificerad arbetsfördelning och med en plan för brottslig verksamhet i stor skala. Gruppens verksamhet behöver inte ha uppnått stor skala, utan det räcker om verksamheten har organiserats på ett sådant sätt (RP 180/1992 rd).

I rambeslutet hänvisas däremot till begreppet kriminell organisation, som definieras i 1998 års gemensamma åtgärd. Enligt artikel 1 första stycket i den gemensamma åtgärden avses med kriminell organisation en strukturerad sammanslutning, inrättad för en begränsad tid av mer än två personer som handlar i samförstånd för att begå brott som bestraffas med frihetsberövande eller en frihetsberövande säkerhetsåtgärd på upp till minst fyra år eller ett strängare straff oavsett

om brotten är ett mål i sig själv eller ett medel att erhålla materiella fördelar och i förekommande fall ett sätt att otillbörligt påverka offentliga myndighetens verksamhet.

1998 års gemensamma åtgärd har genomförts genom bestämmelsen om deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet i strafflagens 17 kap. 1 a §, i vars 4 mom. ingår en definition av organiserad kriminell sammanslutning. Enligt definitionen avses med organiserad kriminell sammanslutning en strukturerad sammanslutning, inrättad för en viss tid, bestående av minst tre personer, som handlar i samförstånd för att begå brott som avses i samma paragrafs 1 mom. De brott till vilka det hänvisas är ett eller flera brott för vilka det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, eller ett eller flera brott som avses i 11 kap. 8 § (hets mot folkgrupp) eller 15 kap. 9 § (övergrepp i rättssak).

Kvalificeringsgrunden för de brott som anges i Europeiska unionens råds rambeslut om bekämpande av människohandel (2002/629/RIF, EGT nr L 203, 1.8.2002) är att gärningen har begåtts inom ramen för en kriminell organisation enligt 1998 års gemensamma åtgärd. Denna skyldighet har genomförts nationellt i strafflagens 17 kap. 8 a §, som gäller grovt ordnande av olaglig inresa, och i samma kapitel 18 a §, som gäller grov spridning av barnpornografisk bild, genom att det hänvisas till den definition av organiserad kriminell sammanslutning som finns i 17 kap. 1 a § 4 mom.

I 50 kap. 2 § 3 punkten i strafflagen förutsätts det att den kriminella organisation som nämns i punkten har organiserats särskilt för att begå narkotikabrott i stor omfattning. Definitionen i både 1998 års gemensamma åtgärd och strafflagens 17 kap. 1 a § 4 mom. avser däremot en kriminell organisation som organiserats för att begå vilket slags brott som helst som uppfyller kriterierna enligt definitionen, dvs. ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år. Det är således oklart om det föreliggande rambeslutet förutsätter att ett narkotikabrott skall bedömas som grovt också i ett sådant fall när det har begåtts t.ex. inom ramen för en kriminell sammanslutning som organiserats för att begå huvudsakligen ekonomiska eller politiska brott. Internationellt

utgör narkotikabrotten ibland endast en liten del av en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet, vid sidan av t.ex. olaglig spelverksamhet och koppleri.

Rambeslutet innehåller inte några bestämmelser om av vilket slag eller hur allvarligt ett enskilt narkotikabrott som har begåtts av en gärningsman som verkar som medlem i en kriminell sammanslutning skall vara för att brottet skall betraktas som grovt. Om definitionen av kriminell organisation på ovan nämnt sätt skulle vara mycket vid, kunde det t.ex. hända att även ett ringa narkotikabrott som begåtts av en medlem i en kriminell sammanslutning som organiserats för att begå grova stöldbrott skulle bedömas som grovt narkotikabrott enbart på basis av att personen i fråga är medlem i en gruppen. I sådana fall kunde tillämpningen av kvalificeringsgrunden i Finland begränsas genom kravet på att gärningen skall vara grov även bedömd som en helhet, såsom förutsätts i strafflagen, så att bestämmelsen om grovt narkotikabrott inte skulle tillämpas om detta skulle stå i disproportion till narkotikabrottet och omständigheterna vid brottets begående. I de övriga medlemsstaterna förutsätts inte alltid en sådan helhetsbedömning. För att slutresultatet inte skall vara oskäligt kan bestämmelsen i rambeslutet således tolkas så att endast medlemskap i en sådan kriminell sammanslutning som har organiserats uttryckligen för att begå narkotikabrott medför ett strängare straff, trots att organisationen i fråga givetvis också kan bedriva annan sådan kriminell verksamhet som avses i definitionen. Kvalificeringsgrunden i bestämmelsen om grovt narkotikabrott i 50 kap. 2 § 3 punkten i strafflagen uppfyller då rambeslutets krav till dessa delar.

I definitionen i 1998 års gemensamma åtgärd nämns däremot inte såsom i den gällande bestämmelsen i 50 kap. 2 § 3 punkten i strafflagen att verksamheten skall ske i stor omfattning. I definitionen i den gemensamma åtgärden förutsätts det dock en viss varaktighet av den kriminella organisationens verksamhet. Syftet med detta är att enstaka sporadiska brott skall kunna uteslutas från definitionen av kriminell organisation. Det kriterium i bestämmelsen om grovt narkotikabrott enligt vilket verksamheten skall vara omfattande står således inte i strid med definitionen

i 1998 års gemensamma åtgärd. Också i Sverige har man vid det nationella genomförandet av den ifrågavarande skyldigheten i rambeslutet ansett att den kvalificeringsgrund i den nuvarande lagen som gäller grovt narkotikabrott och som förutsätter att verksamheten är omfattande eller yrkesmässig räcker för att uppfylla kraven i rambeslutet till dessa delar (Reg.prop. 2005/06:42).

Artikel 3.3 i rambeslutet förutsätter således inte ändringar i den gällande bestämmelsen om grovt narkotikabrott. Vid genomförandet av den ifrågavarande skyldigheten i rambeslutet föreslås således en annorlunda lösning i lagstiftningen än den som tillämpades när 17 kap. 8 a och 18 a § i strafflagen stiftades. De bestämmelserna var nya nationella rekvisit, medan det i den gällande lagstiftningen redan från förut finns en kvalificeringsgrund som gäller grovt narkotikabrott, som trots att den till skrivningen skiljer sig något från skyldigheten i rambeslutet dock i sak motsvarar denna. Den gällande kvalificeringsgrunden har också fått ett vedertaget innehåll i rättspraxis, vilket är ytterligare en anledning att inte ändra dess ordalydelse.

Punkt 4 i artikeln ålägger medlemsstaterna att säkerställa att de brott som avses i artikel 2.1 d beläggs med straffrättsliga påföljder med ett maximalt frihetsstraff på minst fem till tio år, när brottet har begåtts inom ramen för en kriminell organisation enligt definitionen i gemensam åtgärd 98/733/RIF och prekursorerna är avsedda att användas i eller för framställning eller tillverkning av narkotika under sådana omständigheter som avses i punkt 2 a eller b.

Den ovan nämnda punkten innehåller en bestämmelse om minsta maximistraff för brott som har samband med prekursorer som används vid tillverkning av narkotika. I punkten i rambeslutet hänvisas till två olika typer av fall (artikel 4.2 a eller b) då gärningen skall betraktas som grov. I bägge fallen förutsätts det dessutom att gärningen har begåtts inom ramen för en kriminell organisation. Tillverkningen, transporten eller distributionen av prekursorerna skall ha skett inom ramen för en kriminell organisation, och mängden prekursorer skall vara så stor att den räcker till tillverkning av en stor mängd narkotika (hänvisningen till punkt 2 a). I det andra fallet skall gärningen ha skett inom

ramen för en kriminell organisation, och prekursorerna skall vara av det slaget att de kan användas för tillverkning av narkotika av typer som är de mest hälsovådliga, eller har förorsakat betydande skador på många människors hälsa (hänvisningen till punkt 2 b). I det sistnämnda fallet kan det också vara fråga om rätt små mängder prekursorer. I bägge fallen förutsätts det dessutom att gärningsmannen är medveten om att prekursorerna används i och för olaglig framställning eller tillverkning av narkotika.

I strafflagen föreskrivs inte om någon grov form av främjande av narkotikabrott. För att tillgodose kraven i rambeslutet föreslås det att till strafflagens 50 kap. fogas en ny 4 a §, i vilken grovt främjande av narkotikabrott straffbeläggs. I den nya paragrafens 1 punkt sägs att om vid främjande av narkotikabrott gärningsmannen verkar som medlem i en kriminell sammanslutning som organiserats särskilt för att begå narkotikabrott i stor skala och det redskap, tillbehör eller ämne som är föremål för brott är avsett för tillverkning, odling, import eller export av synnerligen farlig narkotika eller en stor mängd narkotika, och brottet även bedömt som en helhet är grovt, skall gärningsmannen dömas för grovt främjande av narkotikabrott.

Den andra kvalificeringsgrunden för grovt främjande av narkotikabrott är enligt 2 punkten i den nya 4 a § i strafflagens 50 kap. att gärningsmannen vid främjande av narkotikabrott verkar som medlem i en kriminell sammanslutning som organiserats särskilt för att begå narkotikabrott i stor skala och att genom verksamheten eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning, och brottet även bedömt som en helhet är grovt.

Straffskalan föreslås vara fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Enligt 50 kap. 4 § 2 punkten i strafflagen gör sig också den skyldig till främjande av narkotikabrott som genom att låna ut pengar eller genom annan finansiering främjar narkotikabrott eller förberedelse till narkotikabrott eller i paragrafens 1 punkt nämnd verksamhet med vetskap om att finansieringen används för detta ändamål. Rambeslutet innehåller inte några bestämmelser om denna typ av verksamhet och således inte heller om det minsta maximistraffet för en sådan gärning. Frågan om den grova gärningsformen

skall utsträckas till att omfatta förutom brott som hänför sig till redskap och ämnen även sådan finansiering av verksamheten som avses i 2 punkten skall således avgöras på basis av nationell prövning.

I bestämmelsen om främjande narkotikabrott sägs att bestämmelsen inte tillämpas, om gärningen utgör delaktighet i narkotikabrott eller grovt narkotikabrott. Bestämmelsen utsträcker således straffansvaret över straffansvar för anstiftan och medhjälp. En finansiär kan följaktligen ha ett ganska avlägset förhållande till det konkreta narkotikabrottet. Av finansiären krävs t.ex. inte någon mera exakt uppfattning om det brott som begås eller planeras, utan enbart vetskap om att pengarna används för detta ändamål är tillräckligt (RP 180/1992 rd). Genom att låna ut pengar eller på något annat sätt finansiera verksamheten främjar man å andra sidan narkotikabrottsligheten, och verksamheten kan också utgöra en väsentlig del av internationell organiserad brottslighet. Genom gärningen kan också eftersträvas stor ekonomisk vinning. Mot denna bakgrund kan utlåningen av pengar eller finansieringen till sin klandervärdhet vara helt jämförbar med de övriga gärningssätten som utgör främjande av narkotikabrott. Därför föreslås det att bestämmelsen om grovt främjande av narkotikabrott utsträcks till att gälla också finansiering av narkotikabrott, trots att rambeslutet inte förpliktar till detta.

I punkt 5 i artikeln sägs att utan att det påverkar rättigheterna för brottsoffer eller annan tredjepart i god tro skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt att förverka de ämnen som varit föremål för de brott som avses i artiklarna 2 och 3, de hjälpmedel som har använts eller är avsedda att användas för sådana brott och vinning av dessa brott eller att beslagta egendom vars värde motsvarar sådan vinning eller sådana ämnen eller hjälpmedel. Orden "förverkande", "hjälpmedel", "vinning" och "egendom" skall ha samma innebörd som i artikel 1 i Europarådets konvention från 1990 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott.

Enligt 50 kap. 6 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen skall redskap, tillbehör och ämnen som har använts för begående av brott som

avses i kapitlet dömas förverkade till staten. Eftersom det i punkten hänvisas till samtliga brott som avses i 50 kap., kommer den framöver att gälla också det föreslagna brottet grovt främjande av narkotikabrott. I övrigt skall bestämmelserna om förverkandepåföljder i strafflagens 10 kap. tillämpas. I strafflagens 10 kap. 2 § föreskrivs om förverkande av vinning och i 10 kap. 8 § om förverkande av värde. Bestämmelserna i Europarådets s.k. förverkandekonvention, som nämns i rambeslutet, beaktades vid stiftandet av strafflagens 50 kap., och Finland ratificerade därefter konventionen 1994 (FördrS 53/1994). De ovan nämnda lagbestämmelserna uppfyller rambeslutets krav när det gäller förverkandepåföljder.

Artikel 5. Särskilda omständigheter. Utan hinder av vad som anges i artikel 4 får varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att de påföljder som anges i artikel 4 skall kunna lindras, om gärningsmannen a) tar avstånd från brottslig verksamhet inom området narkotikahandel och handel med prekursorer, och b) förser administrativa eller rättsliga myndigheter med uppgifter som de inte skulle ha kunnat erhålla på annat sätt och som hjälper dem att i) förebygga eller mildra effekterna av brottet, ii) identifiera eller väcka åtal mot de övriga gärningsmännen, iii) finna bevis, eller iv) förebygga ytterligare sådana brott som anges i artiklarna 2 och 3.

Det överläts på medlemsstaterna att besluta om en möjlighet att lindra påföljderna i de situationer som avses i artikeln. Artikeln motsvarar artikeln i rambeslutet om bekämpande av terrorism (2002/475/RIF). Enligt 6 kap. 6 § 3 punkten i strafflagen kan straffet lindras endast när gärningsmannen har strävat efter att förhindra eller avlägsna verkningarna av sitt brott eller har strävat efter att främja utredningen av brottet. Vid reformen av straffrättens allmänna del förhöll man sig negativt till strafflindring i sådana fall när gärningsmannen samarbetar med myndigheterna för att främja utredningen av brott som har begåtts av andra personer, det s.k. kronvittnes-systemet (RP 44/2002 rd). Också lagutskottet har ställt sig negativt till saken i sina utlåtanden om ett flertal olika rambeslut (LaUU 20/2001 rd, LaUU 22/2001 rd, LaUU 9/2005 rd). Artikeln ger således inte anledning att

ändra lagstiftningen.

Artikel 6. Juridiska personers ansvar. Punkt 1 i artikeln ålägger medlemsstaterna att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att juridiska personer kan ställas till ansvar för något av de brott som avses i artiklarna 2 och 3, när dessa begås till deras förmån av personer som antingen agerar enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och har en ledande ställning inom organisationen grundad på a) befogenhet att företräda den juridiska personen, b) befogenhet att fatta beslut på den juridiska personens vägnar, c) befogenhet att utöva kontroll inom den juridiska personen.

I punkt 2 i artikeln sägs att förutom i de fall som avses i punkt 1 skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att juridiska personer kan ställas till ansvar, när brister i den övervakning eller kontroll som skall utföras av en sådan person som avses i punkt 1 har gjort det möjligt för en person som är underställd den juridiska personen att till dennes förmån begå något av de brott som avses i artiklarna 2 och 3.

Enligt punkt 3 i artikeln skall de juridiska personernas ansvar enligt punkterna 1 och 2 inte utesluta lagföring av fysiska personer som är gärningsmän, anstiftare eller medhjälpare till de brott som avses i artiklarna 2 och 3.

Artikeln motsvarar de bestämmelser om juridiska personers ansvar som redan tidigare har antagits i flera olika rambeslut. Vid genomförandet av dessa rambeslut har det konstaterats att bestämmelserna om de allmänna förutsättningarna för juridiska personers ansvar i strafflagens 9 kap. uppfyller kraven i rambeslutet (RP 22/2001 rd, RP 2/2003 rd, RP 8/2005 rd och RP 52/2005 rd).

Däremot uppfyller lagstiftningen inte kraven i artikeln när det gäller omfattningen av juridiska personers ansvar, eftersom juridiska personer inte kan ställas till ansvar för de brott som avses i strafflagens 50 kap. För att tillgodose kraven i rambeslutet föreslås det i propositionen att till strafflagens 50 kap. fogas en ny 8 §, genom vilken straffansvaret för juridiska personer utsträcks till narkotikabrott, grovt narkotikabrott, förberedelse till narkotikabrott, främjande av narkotikabrott och det föreslagna nya brottet grovt främjande av narkotikabrott. Rambeslutet gäller inte

straffbart bruk av narkotika, som till sin karaktär är ett individuellt brott och därför lämnas utanför straffansvaret för juridiska personer. Rambeslutet gäller inte heller förberedelse till narkotikabrott. Åtgärder som hänför sig till förberedelse av narkotikabrott kan dock vidtas inom ramen för kommersiell verksamhet och således i form av ett bolag, varför det är motiverat att utsträcka ansvaret för juridiska personer även till denna typ av förberedande åtgärder.

Artikel 7. Påföljder för juridiska personer. Enligt punkt 1 i artikeln skall medlemsstaterna säkerställa att juridiska personer som ställs till ansvar i enlighet med artikel 6.1 kan bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder, som skall innefatta bötesstraff eller administrativa avgifter samt eventuella andra påföljder, t.ex. a) frångående av rätt till skattelättnad eller andra förmåner eller offentligt stöd, b) tillfälligt eller permanent näringsförbud, c) rättslig övervakning, d) rättsligt beslut om upplösning av verksamheten, e) tillfällig eller permanent stängning av de anläggningar som har använts för att begå brottet, f) i enlighet med artikel 4.5 förverkande av ämnen som är föremål för de brott som avses i artiklarna 2 och 3, de hjälpmedel som har använts eller är avsedda att användas för sådana brott och vinning av dessa brott eller beslag av egendom vars värde motsvarar sådan vinning eller sådana ämnen eller hjälpmedel.

Enligt punkt 2 i artikeln skall juridiska personer som ställts till ansvar i enlighet med artikel 6.2 kunna bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder eller åtgärder.

Juridiska personer kan dömas till samsfundsbot med stöd av strafflagens 9 kap. Till dessa delar uppfyller lagstiftningen förpliktelserna i rambeslutet. De särskilda fakultativa påföljder som anges i punkt 1 a-e i artikeln har inte vid genomförandet av de tidigare rambeslut som nämns i samband med artikel 6 konstaterats ge anledning att ändra lagstiftningen. Detta föreslås inte heller nu.

I de tidigare rambesluten ingår däremot inte någon sådan förverkandepåföljd för juridiska personer som nämns i punkt 1 f i artikeln. Enligt 10 kap. 1 § 3 punkten i strafflagen kan en förverkandepåföljd dömas ut på grund av en straffbar gärning där en juridisk

person med stöd av 9 kap. kan dömas till straff, även om det inte kan utredas vem gärningsmannen är eller om gärningsmannen av någon annan anledning inte döms till straff. Förverkandepåföljden påförs den juridiska personen (RP 80/2000 rd). Lagstiftningen uppfyller således kraven i punkt 1 f i artikeln, även om denna är fakultativ och således inte förutsätter ny lagstiftning eller ändring av den gällande lagstiftningen.

Artikel 8. Behörighet och åtal. Enligt punkt 1 i artikeln skall varje medlemsstat vidta nödvändiga åtgärder för att fastställa sin behörighet vid de brott som avses i artiklarna 2 och 3, om a) brottet helt eller delvis har begåtts på medlemsstatens territorium, b) gärningsmannen är medborgare i medlemsstaten, eller c) brottet har begåtts till förmån för en juridisk person som är etablerad på medlemsstatens territorium.

Behörigheten enligt punkt 1 a i artikeln grundar sig på territorialitetsprincipen, om vilken föreskrivs i strafflagens 1 kap. 1 §. Enligt den tillämpas finsk lag alltid på brott som har begåtts i Finland. Enligt strafflagens 1 kap. anses ett brott vara begånget såväl där den brottsliga handlingen företogs som där följden av brottet framträdde. För att finsk lag skall kunna tillämpas räcker det således att en gärning endast delvis har begåtts på finskt territorium. Bestämmelserna i strafflagen uppfyller till dessa delar kraven i punkt 1 a i artikeln.

Eftersom finsk lag alltid tillämpas på brott som har begåtts i Finland, blir bestämmelsen om nationalitetsprincipen i punkt 1 b i artikeln endast tillämplig på brott som har begåtts utanför Finland. I de fall som avses i den nämnda b punkten kan tillämpas strafflagens 1 kap. 6 §, enligt vilken finsk lag tillämpas på brott som en finsk medborgare har begått utanför Finland. I strafflagens 1 kap. 11 § föreskrivs dock att finsk lag kan tillämpas endast om gärningen är straffbar också enligt lagen på gärningsorten och om även en domstol i den främmande staten kunde ha dömt ut straff för gärningen. Om brottet har förövats inom ett område som inte tillhör någon stat, är en förutsättning för straffansvar dessutom att på brottet enligt finsk lag kan följa fängelse i över sex månader. Den finska lagstiftningen innehåller således begränsningar när det gäller fastställandet av behö-

riheten i dessa fall.

I punkt 1 c i artikeln åläggs medlemsstaterna att fastställa sin behörighet även i fall där brottet har begåtts till förmån för en juridisk person som är etablerad på medlemsstatens territorium.

Enligt territorialitetsprincipen omfattas ett brott som begås i Finland alltid av finsk behörighet, och därför blir punkt 1 c tillämplig endast i sådana fall där ett brott har begåtts utanför Finland till förmån för en sådan juridisk person som har ett verksamhetsställe i Finland. Enligt strafflagens 1 kap. kan finsk lag inte tillämpas uteslutande på grund av att en gärning har begåtts utanför Finland till förmån för en finsk juridisk person. Enligt 1 kap. 5 § i strafflagen tillämpas finsk lag på brott som har begåtts utanför Finland och som riktas mot ett finskt samfund, en finsk stiftelse eller någon annan finsk juridisk person. Finsk lag kan tillämpas också i de fall som avses i punkt c i rambeslutet om det i utlandet begångna brottet har någon annan i 1 kap. i strafflagen angiven anknytning till Finland. Ett brott som begås till förmån för en juridisk person skall således vara begånget av en finländare och uppfylla kravet på dubbel straffbarhet eller uppfylla kraven i 3 § angående brott som riktar sig mot Finland. Om finsk lag tillämpas på brottet med stöd av dessa principer, kan även en juridisk person ställas till ansvar enligt 1 kap. 9 § i strafflagen. Enligt den gällande lagen kan Finland således utsträcka sin behörighet till att omfatta de fall som anges i punkt 1 c endast med de begränsningar som anges i lagen. Detsamma har konstaterats om motsvarande bestämmelse även vid det nationella genomförandet av tidigare rambeslut (t.ex. RP 188/2002 rd, RP 52/2005 rd).

Med undantag av straffbart bruk av narkotika är de brott som avses i strafflagens 50 kap. dock sådana utanför Finland begångna internationella brott som avses i 1 kap. 7 § 1 mom. i strafflagen och på vilka finsk lag tillämpas oberoende av lagen på gärningsorten (den s.k. universalitetsprincipen).

När det gäller de internationella brotten i paragrafens 1 mom. grundar sig straffbarheten på en internationell överenskommelse som är förpliktande för Finland eller på någon annan författning eller bestämmelse som är internationellt förpliktande för Finland. I

förordningen om tillämpningen av 1 kap. 7 § strafflagen (627/1996) uppräknas de internationella brotten. I förordningens 1 § 4 punkt nämns narkotikabrott, grovt narkotikabrott, förberedelse till narkotikabrott, befordring av narkotikabrott och häleri enligt FN-konventionerna. I fråga om dessa brott uppfyller lagstiftningen således de krav i rambeslutet som gäller fastställande av behörigheten.

För att tillgodose kraven i rambeslutet föreslås i strafflagens 50 kap. en ny 4 a § om grovt främjande av narkotikabrott. Grovt främjande av narkotikabrott är den grova gärningsformen av brottet befordring av narkotikabrott, som grundar sig på de FN-konventioner som nämns i förordningens 1 § 4 punkt. I allmänhet utgör endast mycket allvarliga brott internationella brott. Eftersom grundformen av främjande av narkotikabrott i den gällande lagstiftningen har bedömts som ett allvarligt brott, bör för konsekvensens skull även den grova gärningsformen av brottet anges vara ett internationellt brott. Efter att de i denna proposition föreslagna ändringarna i strafflagens 50 kap. har trätt i kraft anges därför även grovt främjande av narkotikabrott vara ett internationellt brott genom att det fogas till brottsförteckningen i förordningens 1 § 4 punkt.

Efter detta uppfyller lagstiftningen i Finland förpliktelserna i artikel 8.1 a-c i rambeslutet och går också betydligt utöver dem när det gäller Finlands behörighet i fråga om de brott som avses i rambeslutet.

Enligt punkt 2 i artikeln får en medlemsstat besluta att inte tillämpa, eller endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter tillämpa bestämmelserna om behörighet i punkt 1 b och c, om brottet har begåtts utanför dess territorium. De medlemsstater som beslutar att tillämpa punkt 2 skall underrätta rådets generalsekretariat och kommissionen, i förekommande fall med uppgift om i vilka särskilda fall eller under vilka särskilda omständigheter beslutet skall tillämpas. Eftersom de brott som avses i rambeslutet är internationella brott när de har begåtts utanför Finland, är sådana begränsningar och meddelanden som avses i punkten inte nödvändiga.

I punkt 3 i artikeln sägs att en medlemsstat vars lagstiftning inte medger utlämning av de egna medborgarna skall vidta nödvändiga åt-

gärder för att fastställa sin behörighet vid de brott som avses i artiklarna 2 och 3 och i förekommande fall väcka åtal för dessa brott, när de har begåtts av en av dess egna medborgare utanför dess territorium. I punkten bestäms om principen ”utlämna eller lagföra”. Eftersom de brott som avses i rambeslutet är internationella brott, uppfyller lagstiftningen även denna förpliktelse (så också i RP 188/2002 rd).

Artikel 9. *Genomförande och rapporter.*

Artikel 10. *Territoriell tillämpning.*

Artikel 11. *Ikraftträdande.* Enligt artikel 9 i rambeslutet skall rambeslutet genomföras nationellt senast den 12 maj 2006. Inom samma tidsfrist skall medlemsstaterna till rådets generalsekretariat och kommissionen överlämna texten till de bestämmelser genom vilka skyldigheterna enligt rambeslutet införlivas med deras nationella lagstiftning. Kommissionen skall för sin del senast den 12 maj 2009 lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om hur genomförandet av rambeslutet fungerar, inklusive vilka konsekvenser det har haft för det rättsliga samarbetet på området olaglig narkotikahandel. På grundval av denna rapport skall rådet senast inom sex månader efter överlämnandet av rapporten bedöma om medlemsstaterna har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att följa rambeslutet.

I artikel 10 sägs att rambeslutet även skall tillämpas på Gibraltar.

Artikel 11 i rambeslutet innehåller en vedertagen ikraftträdandebestämmelse.

2. Lagförslag

50 kap. Om narkotikabrott

1 §. *Narkotikabrott.* I propositionen föreslås att kapitlets 1 § 1 punkt ändras så att försök att odla narkotika kriminaliseras. Gärningsmannen anses ha gjort sig skyldig till odling av en växt när han eller hon har sått eller planterat växten. Gärningen fullbordas således på ett mycket tidigt stadium, och det blir i praktiken inte mycket utrymme för försök. Anskaffning av ämnen eller redskap som behövs för odling av narkotika i syfte att begå narkotikabrott kriminaliseras dessutom särskilt som förberedelse till narkotikabrott i

kapitlets 3 § (RP 180/1992 rd). Artikel 3.1 i rambeslutet förutsätter dock att försök till odling kriminaliseras särskilt.

Också paragrafens 2 punkt föreslås på grund av artikel 3 i rambeslutet bli ändrad så att försök att transportera och försök att låta transportera narkotika kriminaliseras. En kriminalisering är motiverad eftersom också försök att importera eller exportera narkotika är straffbelagt redan i dag.

4 §. *Främjande av narkotikabrott.* Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. I momentet kriminaliseras försök till främjande av narkotikabrott enligt paragrafens 1 mom. 1 punkt. I den punkt till vilken det hänvisas föreskrivs det om tillverkning, transport, överlåtelse och förmedling av redskap, tillbehör eller ämnen för olaglig tillverkning, odling, införsel eller utförsel av narkotika med vetskap om deras användningssyfte. Efter ändringen uppfyller lagstiftningen till dessa delar kraven i artikel 3.1 i rambeslutet.

4 a §. *Grovt främjande av narkotikabrott.* Det föreslås att till kapitlet fogas en ny 4 a § om grovt främjande av narkotikabrott. Om vid främjande av narkotikabrott gärningsmannen verkar som medlem i en kriminell sammanslutning som organiserats särskilt för att begå narkotikabrott i stor skala och det redskap, tillbehör eller ämne som är föremål för brott är avsett för tillverkning, odling, import eller export av synnerligen farlig narkotika eller en stor mängd narkotika eller genom verksamheten eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning, och främjandet av narkotikabrott även bedömt som en helhet är grovt, skall gärningsmannen dömas för grovt främjande av narkotikabrott.

För att den grova gärningsformen skall kunna tillämpas förutsätts det således alltid att den som gör sig skyldig till främjande av narkotikabrott verkar som medlem i en kriminell sammanslutning. Dessutom föreskrivs i det föreslagna 1 mom. 1 punkt om kriterierna för när en gärning som hänför sig till redskap, tillbehör eller ämnen kan bedömas som grov. Det bör vara fråga om främjande av tillverkning av synnerligen farlig narkotika eller en stor mängd narkotika. Till dessa delar grundar sig förslaget på de skyldigheter som anges i artikel 4.4 i rambeslutet.

När det gäller gärningssätten för grundfor-

men av främjande av narkotikabrott täcker det kriterium i momentets 2 punkt som avser eftersträvande av avsevärd ekonomisk vinning både de i strafflagens 50 kap. 4 § 1 punkt avsedda gärningarna som hänför sig till redskap, tillbehör eller ämnen och den i paragrafens 2 punkt avsedda finansieringen av denna verksamhet. Rambeslutet innehåller inte några bestämmelser om främjande av narkotikabrott genom finansiering av denna verksamhet, men av de orsaker som anges i allmänna motiveringen föreslås det att även detta gärningssätt nämns i bestämmelsen.

I praktiken kan den föreslagna 2 punkten ofta komma att överlappa 1 punkten när det gäller redskap, tillbehör eller ämnen som används vid tillverkning av narkotika, eftersom den konkreta ekonomiska vinningen vanligtvis är betydande vid tillverkning eller distribution av stora mängder narkotika. Den grund som anges i den föreslagna 2 punkten, eftersträvande av avsevärd ekonomisk vinning, kan också ha självständig betydelse när det gäller de gärningar som hänför sig till redskap, tillbehör eller ämnen, t.ex. i ett sådant fall när prekursorerna används för tillverkning eller distribution av sådan narkotika som av någon anledning blir sällsynt så att dess marknadspris plötsligt stiger. Grunden i 2 punkten blir dock tillämplig särskilt i sådana fall när främjandet av narkotikabrott sker genom finansiering av verksamheten.

Straffet föreslås vara fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Motsvarande straffskala föreskrivs i dag t.ex. för grov penningtvätt enligt strafflagens 32 kap. 7 § och för yrkesmässigt häleri enligt samma kapitel 3 §. Även dessa brott främjar och upprätthåller annan brottslighet och kan i detta avseende jämföras med främjande av narkotikabrott. I och med propositionen uppfyller lagstiftningen förpliktelseerna i artikel 4.4 i rambeslutet när det gäller påföljdens stränghet. I den nämnda punkten förutsätts ett maximistraff på minst fem års fängelse.

Enligt det föreslagna 2 mom. tillämpas på försök på motsvarande sätt vad som i den föreslagna bestämmelsen i 4 § 2 mom. föreskrivs om försök. Försök till grovt främjande av narkotikabrott är således på samma sätt som när det gäller grundformen av gärningen straffbart endast när det är fråga om att tillverka, transportera eller förmedla redskap,

tillbehör eller ämnen för olaglig tillverkning, odling, införsel eller utförsel av narkotika.

Deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet kriminaliseras också i 17 kap. 1 a § i strafflagen. På samma sätt som vid främjande av narkotikabrott bestraffas den som deltar i en sammanslutnings verksamhet med stöd av den nämnda paragrafen när straff inte kan dömas ut för delaktighet i de huvudbrott som begåtts inom ramen för sammanslutningens verksamhet. Det förutsätts att ett fängelsestraff på minst fyra år föreskrivs för huvudbrottet, vilket är fallet i fråga om straffskalan för grovt narkotikabrott. I paragrafens 1 mom. nämns som delaktighetsformer också delvis samma gärningar som vid grovt främjande av narkotikabrott, t.ex. att utrusta en sammanslutning med farliga ämnen (2 punkten) eller med hjälpmedel av synnerlig vikt för sammanslutningens verksamhet (4 punkten). Enligt 3 mom. är tillämpningen av bestämmelsen om deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet dock sekundär, dvs. bestämmelsen skall tillämpas endast om inte ett lika strängt eller strängare straff för gärningen föreskrivs på något annat ställe i lag. Det föreskrivna maximistraffet för deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet är fängelse i högst två år. Maximistraffet för grovt främjande av narkotikabrott föreslås vara sex års fängelse, vilket betyder att bestämmelsen om deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet viker. Europeiska gemenskapernas kommission utfärdade i januari 2005 ett förslag (KOM (2005) 6 slutlig) till rådets rambeslut om bekämpande av organiserad brottslighet. I utkastet till rambeslut föreslås det att medlemsstaterna föreskriver om ett maximistraff på minst fem års fängelse för deltagande i en kriminell organisations verksamhet. Behandlingen av förslaget pågår ännu i rådets arbetsgrupp. I sin föreslagna form inverkar det rambeslut som håller på att beredas dock inte på det inbördes förhållandet mellan de ovan nämnda bestämmelserna.

8 §. Juridiska personers straffansvar. I kapitlets nya 8 § föreslås bestämmelser om juridiska personers straffansvar. Det föreslås att bestämmelserna om juridiska personers straffansvar tillämpas på narkotikabrott,

grovt narkotikabrott, förberedelse till narkotikabrott, främjande av narkotikabrott och grovt främjande av narkotikabrott. Ansvar för juridiska personer föreslås däremot inte bli tillämpligt på straffbart bruk av narkotika, som är ett typiskt brott som begås av fysiska personer.

I och med förslaget uppfyller lagstiftningen förpliktelserna i artikel 6 i rambeslutet.

3. Ikraftträdande

Medlemsstaterna skall ha genomfört rambeslutet senast den 12 maj 2006. Lagen före-

slås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har blivit stadfäst.

4. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningordning

Den föreslagna lagen innehåller inte några förslag som skulle vara problematiska med tanke på grundlagen. Regeringen anser att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 50 kap. i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 50 kap. 1 §, sådan den lyder i lagarna 1304/1993 och 654/2001, och
fogas till 50 kap. 4 §, sådan den lyder i nämnda lag 1304/1993, ett nytt 2 mom. och till kapitlet nya 4 a och 8 § som följer:

50 kap.

Om narkotikabrott

1 §

Narkotikabrott

Den som olagligen

1) tillverkar eller försöker tillverka narkotika eller odlar eller försöker odla opiumvallmo, kokabuske eller hampa för att användas som narkotika eller råvara för narkotika,

2) för eller försöker föra narkotika in i eller ut ur landet eller transporterar eller låter transportera eller försöker transportera eller försöker låta transportera narkotika,

3) säljer, förmedlar, till någon annan överlåter eller på annat sätt sprider eller försöker sprida narkotika, eller

4) innehar eller försöker anskaffa narkotika,

skall för narkotikabrott dömas till böter eller fängelse i högst två år.

4 §

Främjande av narkotikabrott

Försök till främjande av narkotikabrott enligt 1 mom. 1 punkten är straffbart.

4 a §

Grovt främjande av narkotikabrott

Om vid främjande av narkotikabrott gärningsmannen verkar som medlem i en kriminell sammanslutning som organiserats särskilt för att begå narkotikabrott i stor skala och

1) det redskap, tillbehör eller ämne som är föremål för brott är avsett för tillverkning,

odling, import eller export av synnerligen farlig narkotika eller en stor mängd narkotika eller

2) genom verksamheten eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning

och främjandet av narkotikabrott även bedömt som en helhet är grovt, skall gärningsmannen för *grovt främjande av narkotikabrott* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

På försök tillämpas på motsvarande sätt vad som i 4 § 2 mom. föreskrivs om försök.

8 §

Juridiska personers straffansvar

På narkotikabrott, grovt narkotikabrott, förberedelse till narkotikabrott, främjande av narkotikabrott och grovt främjande av narkotikabrott tillämpas vad som föreskrivs om juridiska personers straffansvar.

_____ Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors den 19 maj 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Leena Luhtanen*

1.

Lag**om ändring av 50 kap. i strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 50 kap. 1 §, sådan den lyder i lagarna 1304/1993 och 654/2001, och
fogas till 50 kap. 4 §, sådan den lyder i nämnda lag 1304/1993, ett nytt 2 mom. och till kapitlet nya 4 a och 8 § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

50 kap.

Om narkotikabrott

1 §

1 §

*Narkotikabrott**Narkotikabrott*

Den som dagligen

Den som olagligen

1) tillverkar eller försöker tillverka narkotika eller odlar opiumvallmo, kokabuske eller hampa för att användas som narkotika eller råvara för narkotika,

1) tillverkar eller försöker tillverka narkotika eller odlar *eller försöker odla* opiumvallmo, kokabuske eller hampa för att användas som narkotika eller råvara för narkotika,

2) för eller försöker föra narkotika in i eller ut ur landet eller transporterar eller låter transportera narkotika,

2) för eller försöker föra narkotika in i eller ut ur landet eller transporterar eller låter transportera *eller försöker transportera eller försöker låta transportera* narkotika,

3) säljer, förmedlar, till någon annan överlåter eller på annat sätt sprider eller försöker sprida narkotika, eller

3) säljer, förmedlar, till någon annan överlåter eller på annat sätt sprider eller försöker sprida narkotika, eller

4) innehar eller försöker anskaffa narkotika,

4) innehar eller försöker anskaffa narkotika,

skall för *narkotikabrott* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

skall för *narkotikabrott* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

4 §

*Främjande av narkotikabrott**Främjande av narkotikabrott*

(ny)

Försök till främjande av narkotikabrott enligt 1 mom. 1 punkten är straffbart.

4 a §

Grovt främjande av narkotikabrott

(ny)

*Om vid främjande av narkotikabrott gärningsmannen verkar som medlem i en kriminell sammanslutning som organiserats särskilt för att begå narkotikabrott i stor skala och**1) det redskap, tillbehör eller ämne som är föremål för brott är avsett för tillverkning, odling, import eller export av synnerligen farlig narkotika eller en stor mängd narkotika eller**2) genom verksamheten eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning**och främjandet av narkotikabrott även bedömt som en helhet är grovt, skall gärningsmannen för grovt främjande av narkotikabrott dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.**På försök tillämpas på motsvarande sätt vad som i 4 § 2 mom. föreskrivs om försök.*

8 §

Juridiska personers straffansvar

(ny)

På narkotikabrott, grovt narkotikabrott, förberedelse till narkotikabrott, främjande av narkotikabrott och grovt främjande av narkotikabrott tillämpas vad som föreskrivs om juridiska personers straffansvar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

RÅDETS RAMBESLUT

2004/757/RIF

av den 25 oktober 2004

om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR BESLUTAT FÖLJANDE

med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel 31 e och artikel 34.2 b i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾, och

av följande skäl:

(1) Den olagliga narkotikahandeln utgör ett hot mot unionsmedborgarnas hälsa, säkerhet och livskvalitet samt mot medlemsstaternas lagliga ekonomi, stabilitet och säkerhet.

(2) Behovet av en lagstiftningsinsats för att bekämpa den olagliga narkotikahandeln har erkänts i bland annat rådets och kommissionens handlingsplan, antagen av rådet (rättsliga och inrikes frågor) den 3 december 1998 i Wien, om bästa sätt att genomföra bestämmelserna i Amsterdamfördraget om upprättande av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa ⁽³⁾, slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999, särskilt punkt 48, Europeiska unionens strategi för narkotikabekämpning (2000–2004) som godkändes av Europeiska rådet i Helsingfors den 10–12 december 1999 och Europeiska unionens handlingsplan för narkotikabekämpning (2000–2004) som fastställdes vid Europeiska rådets möte i Santa Maria da Feira den 19 och 20 juni 2000.

(3) Det är nödvändigt att anta minimiregler för brottsrekvisit för olaga handel med narkotika och prekursorer, vilket möjliggör en samlad insats på unionsnivå i kampen mot denna handel.

(4) Enligt subsidiaritetsprincipen bör Europeiska unionens insatser inriktas på de allvarligaste typerna av narkotikabrott. Att vissa typer av företeelser som rör privat konsumtion utesluts från detta rambesluts räckvidd utgör inte något ställningstagande från rådet angående hur medlemsstaterna bör behandla sådana fall i sin nationella lagstiftning.

(5) De påföljder som medlemsstaterna skall föreskriva bör vara effektiva, proportionerliga och avskräckande, och de bör omfatta frihetsstraff. När påföljdsnivån skall fastställas bör hänsyn tas till sådana faktiska omständigheter som vilka mängder och vilken typ av narkotika som är föremål för den olagliga handeln och huruvida brottet begåtts inom ramen för en kriminell organisation.

⁽¹⁾ EGT C 304 E, 30.10.2001, s. 172.

⁽²⁾ Yttrandet avgivet den 9 mars 2004 (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁽³⁾ EGT C 19, 23.1.1999, s. 1.

(6) Medlemsstaterna bör tillåtas införa bestämmelser om en lindring av påföljderna om gärningsmannen gett behöriga myndigheter värdefull information.

(7) Det är nödvändigt att vidta åtgärder som gör det möjligt att förverka vinning av de brott som avses i detta rambeslut.

(8) Åtgärder bör vidtas för att garantera att juridiska personer skall kunna ställas till ansvar för brott som avses i detta rambeslut och som begås för deras räkning.

(9) Hur effektiva de ansträngningar som vidtas för att bekämpa olaglig narkotikahandel blir, beror i huvudsak på hur nationella åtgärder harmoniseras vid genomförandet av detta rambeslut.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Definitioner

I detta rambeslut används följande beteckningar med de betydelse som här anges:

1. *narkotika*: alla ämnen som omfattas av följande FN-konventioner:

a) Konventionen från 1961 ersättande äldre konventioner rörande narkotika (i dess ändrade lydelse enligt protokollet från 1972).

b) Konventionen om psykotropa ämnen, Wien 1971. Därutöver inbegrips ämnen som kontrolleras inom ramen för gemensam åtgärd 97/396/RIF om informationsutbyte, riskbedömning och kontroll av nya syntetiska droger ⁽¹⁾.

2. *prekursorer*: alla ämnen som är förtecknade i gemenskapslagstiftningen och som sätter de skyldigheter i kraft som följer av artikel 12 i Förenta nationernas konvention av den 20 december 1988 mot olaglig hantering av narkotika och psykotropa ämnen.

3. *juridisk person*: varje enhet som har denna status enligt tillämplig nationell lagstiftning, undantaget stater eller andra offentliga organ när de utövar sina offentliga maktbefogenheter samt offentliga internationella organisationer.

Artikel 2

Brott i samband med handel med narkotika och prekursorer

1. Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att följande handlingar beläggs med straff när de begås uppsåtligt och orättmätigt:

a) Framställning, tillverkning, extraktion, beredning, erbjudande, utbudande till försäljning, distribution, försäljning, överlåtelse av varje slag, förmedling, försändelse, transitering, transport, import eller export av narkotika.

b) Odling av opiumvallmo, kokabuske eller cannabisväxt.

c) Innehav eller köp av narkotika i något av de syften som anges under led a.

d) Tillverkning, transport eller distribution av prekursorer, där den som ägnar sig åt detta är medveten om att prekursorerna skall användas i eller för olaglig framställning eller tillverkning av narkotika.

2. De handlingar som avses i punkt 1 skall inte ingå i detta rambesluts tillämpningsområde, om gärningsmännen har handlat endast

(1) EGT L 167, 25.6.1997, s. 1.

i syftet deras egen privata konsumtion så som den definieras i nationell lagstiftning.

Artikel 3

Anstiftan, medhjälp och försök till brott

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att anstiftan, medhjälp eller försök till något av de brott som avses i artikel 2 skall betraktas som brott.

2. En medlemsstat får från straffrättsligt ansvar utesluta försök att erbjuda eller bereda narkotika enligt artikel 2.1 a samt försök att inneha narkotika enligt artikel 2.1 c.

Artikel 4

Påföljder

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de brott som definieras i artiklarna 2 och 3 beläggs med effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder.

Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de brott som avses i artikel 2 beläggs med straffrättsliga påföljder med ett maximalt frihetsstraff på minst ett till tre års fängelse.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de brott som avses i artikel 2.1 a, b och c beläggs med straffrättsliga påföljder med ett maximalt frihetsstraff på minst fem till tio års fängelse i samtliga de fall då följande omständigheter föreligger:

a) Brottet avser stor mängd narkotika.

b) Brottet avser narkotika av typer som är de mest hälsovådliga, eller har förorsakat betydande skador på många människors hälsa.

3. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de brott som avses i punkt 2 beläggs med straffrättsliga påföljder med ett maximalt frihetsstraff på minst tio år, när brottet har begåtts inom ramen för en kriminell organisation enligt definitionen i gemensam åtgärd 98/733/RIF av den 21 december 1998 om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott⁽¹⁾.

4. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de brott som avses i artikel 2.1 d beläggs med straffrättsliga påföljder med ett maximalt frihetsstraff på minst fem till tio år, när brottet har begåtts inom ramen för en kriminell organisation enligt definitionen i gemensam åtgärd 98/733/RIF och prekursorerna är avsedda att användas i eller för framställning eller tillverkning av narkotika under sådana omständigheter som avses i punkt 2 a eller b.

5. Utan att det påverkar rättigheterna för brottsoffer eller annan tredjepart i god tro skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt att förverka de ämnen som varit föremål för de brott som avses i artiklarna 2 och 3, de hjälpmedel som har använts eller är avsedda att användas för sådana brott och vinning av dessa brott eller att beslagta egendom vars värde motsvarar sådan vinning eller sådana ämnen eller hjälpmedel.

Orden ”förverkande”, ”hjälpmedel”, ”vinning” och ”egendom” skall ha samma innebörd som i artikel 1 i Europarådets konvention från 1990 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott.

Artikel 5

Särskilda omständigheter

Utan hinder av vad som anges i artikel 4 får varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att de påföljder som anges i

⁽¹⁾ EGT L 351, 29.12.1998, s. 1.

artikel 4 skall kunna lindras, om gärningsmannen

a) tar avstånd från brottslig verksamhet inom området narkotikahandel och handel med prekursorer, och

b) förser administrativa eller rättsliga myndigheter med uppgifter som de inte skulle ha kunnat erhålla på annat sätt och som hjälper dem att

i) förebygga eller mildra effekterna av brottet,

ii) identifiera eller väcka åtal mot de övriga gärningsmännen,

iii) finna bevis, eller

iv) förebygga ytterligare sådana brott som anges i artiklarna 2 och 3.

Artikel 6

Juridiska personers ansvar

1. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att juridiska personer kan ställas till ansvar för något av de brott som avses i artiklarna 2 och 3, när dessa begås till deras förmån av personer som antingen agerar enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och har en ledande ställning inom organisationen grundad på

a) befogenhet att företräda den juridiska personen,

b) befogenhet att fatta beslut på den juridiska personens vägnar,

c) befogenhet att utöva kontroll inom den juridiska personen.

2. Förutom i de fall som avses i punkt 1 skall varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att juridiska personer kan ställas till ansvar, när brister i den övervakning eller kontroll som skall ut-

föras av en sådan person som avses i punkt 1 har gjort det möjligt för en person som är underställd den juridiska personen att till dennes förmån begå något av de brott som avses i artiklarna 2 och 3.

3. De juridiska personernas ansvar enligt punkterna 1 och 2 skall inte utesluta lagföring av fysiska personer som är gärningsmän, anstiftare eller medhjälpare till de brott som avses i artiklarna 2 och 3.

Artikel 7

Påföljder för juridiska personer

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att juridiska personer som ställts till ansvar i enlighet med artikel 6.1 kan bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder, som skall innefatta bötesstraff eller administrativa avgifter samt eventuellt andra påföljder, till exempel

a) frantagande av rätt till skattelättnad eller andra förmåner eller offentligt stöd,

b) tillfälligt eller permanent näringsförbud,

c) rättslig övervakning,

d) rättsligt beslut om upplösning av verksamheten,

e) tillfällig eller permanent stängning av de anläggningar som har använts för att begå brottet,

f) i enlighet med artikel 4.5 förverkande av ämnen som är föremål för de brott som avses i artiklarna 2 och 3, de hjälpmedel som har använts eller är avsedda att användas för sådana brott och vinning av dessa brott eller beslag av egendom vars värde motsvarar sådan vinning eller sådana ämnen eller hjälpmedel.

2. Varje medlemsstat skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att

juridiska personer som ställts till ansvar i enlighet med artikel 6.2 kan bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder eller åtgärder.

Artikel 8

Behörighet och åtal

1. Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att fastställa sin behörighet vid de brott som avses i artiklarna 2 och 3, om

a) brottet helt eller delvis har begåtts på medlemsstatens territorium,

b) gärningsmannen är medborgare i medlemsstaten, eller

c) brottet har begåtts till förmån för en juridisk person som är etablerad på medlemsstatens territorium.

2. En medlemsstat får besluta att inte tillämpa, eller endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter tillämpa bestämmelserna om behörighet i punkt 1 b och c, om brottet har begåtts utanför dess territorium.

3. En medlemsstat vars lagstiftning inte medger utlämning av de egna medborgarna skall vidta nödvändiga åtgärder för att fastställa sin behörighet vid de brott som avses i artiklarna 2 och 3 och i förekommande fall väcka åtal för dessa brott, när de har begåtts av en av dess egna medborgare utanför dess territorium.

4. De medlemsstater som beslutar att tillämpa punkt 2 skall underrätta rådets generalsekretariat och kommissionen, i förekommande fall med uppgift om i vilka särskilda fall eller under vilka särskilda omständigheter beslutet skall tillämpas.

Artikel 9

Genomförande och rapporter

1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta rambeslut senast den 12 maj 2006.

2. Medlemsstaterna skall, inom den tidsfrist som anges i punkt 1, till rådets generalsekretariat och kommissionen överlämna texten till de bestämmelser genom vilka skyldigheterna enligt detta rambeslut införlivas med deras nationella lagstiftning. Kommissionen skall senast den 12 maj 2009 lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om hur genomförandet av rambeslutet fungerar, inklusive vilka konsekvenser det har haft för det rättsliga samarbetet på området olaglig narkotikahandel. På grundval av denna rapport skall rådet senast inom sex månader efter överlämnandet av rapporten bedöma om medlemsstaterna har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta rambeslut.

Artikel 10

Territoriell tillämpning

Detta rambeslut skall tillämpas på Gibraltar.

Artikel 11

Ikraftträdande

Detta rambeslut träder i kraft dagen efter dess offentliggörande i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i Luxemburg den 25 oktober 2004.

På rådets vägnar
R. VERDONK
Ordförande